

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра русского языка**

КОВАЛЕВА
Анна Игоревна

**СЕМАНТИЧЕСКАЯ КОРРЕЛЯТИВНОСТЬ СЛОВ
С РАЗНОЙ ВНУТРЕННЕЙ ФОРМОЙ
(НА МАТЕРИАЛЕ РУССКОГО И БЕЛОРУССКОГО ЯЗЫКОВ)**

Аннотация к магистерской диссертации

специальность 1-218011 – «Языкознание»

Научный руководитель:
доктор филологических наук,
профессор И.С. Ровдо

Минск, 2018

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА РАБОТЫ

ВНУТРЕННЯЯ ФОРМА СЛОВА, СЕМАНТИЧЕСКИЕ КОРРЕЛЯТЫ, МОТИВИРОВАННОСТЬ, ЛЕКСИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ, ЭТИМОЛОГИЯ, СЕМАНТИЗАЦИЯ, СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ ТИП, ИНТЕРФЕРЕНЦИЯ.

Диссертация состоит из введения, 2 глав и заключения. Объем диссертации составляет 72 страницы, включает 6 диаграмм, 3 таблицы, 2 схемы, содержит 6 приложений. Библиографический список включает 77 использованных источников.

Объектом нашего исследования являются слова с различной внутренней формой в русском и белорусском языках.

В качестве **предмета** исследования рассматриваются структурные и семантические характеристики внутренней формы слова.

Цель нашей работы состоит в выявлении специфики внутренней формы слова (далее – ВФС) как лингвистического явления при сопоставительном анализе лексем русского и белорусского языков.

Материалом для исследования послужил корпус конкретных существительных –семантических коррелятов русского и белорусского языков с различной внутренней формой слова, составленный методом сплошной выборки из Русско-белорусского и Белорусско-русского словарей НАН Беларуси и насчитывающий 1203 пары переводных эквивалентов.

Актуальность работы определяется выбором в качестве объекта изучения внутренней формы слова лексем русского и белорусского языков, сосуществующих на территории Республики Беларусь в качестве государственных и подлежащих изучению с различных сторон, в том числе изучению сопоставительному, выявляющему национальную специфику каждого из языков.

Новизна исследования связана с тем, что впервые в белорусском языкознании в диссертационной работе исследуются семантические корреляты с разной внутренней формой в русском и белорусском языках.

В результате исследования были выявлены лексические зоны концентрации слов с различной внутренней формой в русском и белорусском языках, а также экспериментально подтверждена возможность деления слов по степени семантизации их внутренних форм.

Достоверность выводов подтверждается ссылками на библиографические источники, большим объемом исследованного материала и результатами, полученными в ходе лингвистических экспериментов.

Результаты исследования и материалы работы могут найти **применение** в дальнейшем изучении внутренней формы слова как лингвистического явления, составлении специальных словарей слов с различной внутренней формой в разных языках, а также в учебном процессе – при изучении лексики двух близкородственных языков в школе и в ВУЗе.

АГУЛЬНАЯ ХАРАКТАРЫСТЫКА РАБОТЫ

УНУТРАНАЯ ФОРМА СЛОВА, СЕМАНТЫЧНЫЯ КАРЭЛЯТЫ, МАТЫВАВАНАСЦЬ, ЛЕКСІЧНАЕ ЗНАЧЭННЕ, ЭТЫМАЛОГІЯ, СЕМАНТЫЗАЦЫЯ, СЛОВАЎТВАРАЛЬНЫ ТЫП, ІНТЭРФЕРЭНЦЫЯ.

Дысэртацыя складаецца з уводзін, 2 глаў і заключэння. Аб'ём дысэртацыі складае 72 старонкі, уключае 6 дыяграм, 3 табліцы, 2 схемы, змяшчае 6 дадаткаў. Бібліяграфічны спіс уключае 77 выкарыстаных крыніц.

Аб'ектам нашага даследавання з'яўляюцца словы з рознай унутранай формай у рускай і беларускай мовах.

У якасці **прадмета** даследавання разглядаюцца структурныя і семантычныя характарыстыкі ўнутранай формы слова.

Мэта нашай работы заключаецца ў высвятленні спецыфікі ўнутранай формы слова як лінгвістычнай з'явы, якая выяўляецца пры супастаўленні лексем рускай і беларускай моў.

Матэрыялам для даследавання з'яўляецца корпус канкрэтных назоўнікаў – семантычных карэлятаў рускай і беларускай моў з рознай унутранай формай, складзены метадам суцэльнай выбаркі з Руска-беларускага і Беларуска-рускага слоўнікаў НАН Беларусі. Матэрыял работы налічвае 1203 пар перакладных эквівалентаў.

Актуальнасць работы звязана з выбарам у якасці аб'екта вывучэння унутранай формы слова лексем рускай і беларускай моў, якія суіснуюць на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь як дзяржаўныя і патрабуюць вывучэння з розных бакоў, у тым ліку вывучэнню супастаўляльнаму, якое выяўляе нацыянальную спецыфіку абедзвюх моў.

Навізна даследавання заключаецца ў тым, што ўпершыню ў беларускім мовазнаўстве ў дысэртацыйнай рабоце даследуюцца семантычныя карэляты з рознай унутранай формай ў рускай і беларускай мовах.

У выніку даследавання былі высветлены лексічныя зоны канцэнтрацыі слоў з рознай унутранай формай у рускай і беларускай мовах, а таксама эксперыментальна пацверджана магчымасць падзелу слоў у залежнасці ад ступені семантызацыі іх унутраных форм.

Дакладнасць вынікаў пацвярджаецца спасылкамі на бібліяграфічныя крыніцы, вялікім аб'ёмам даследаванага матэрыялу і вынікамі лінгвістычных эксперыментаў.

Вынікі даследавання і матэрыялы работы могуць быць **выкарыстаныя** ў далейшым пры вывучэнні ўнутранай формы слова як лінгвістычнай з'явы, складанні спецыяльных слоўнікаў слоў з рознай унутранай формай у некалькіх мовах, а таксама ў навучальным працэсе – пры вывучэнні лексікі двюх блізкароднасных моў у школе і ВНУ.

GENERAL DESCRIPTION OF THE WORK

Thesis: 72 pages, 6 diagrams, 3 tables, 2 schemes, 6 appendixes, 77 resources.

Key words: INNER FORM OF A WORD, SEMANTIC CORRELATES, MOTIVATION, LEXICAL MEANING, ETYMOLOGY, SEMANTIZATION, WORD-FORMATION PATTERN, INTERFERENCE.

The object of the study is words with different inner form in Russian and Belarusian languages.

The subject of the study is structural and semantic features of inner form of a word.

The purpose of the research is to identify the specificity of inner form of a word by Russian and Belarusian words comparative analysis.

The material for the study was compiled by continuous sampling of Russian and Belarusian concrete nouns – interlingual correlates with inner form of a word from the Russian-Belarusian and Belarusian- Russian vocabularies. The body text contains 1203 pairs of these words.

The topicality of the paper is linked with the object of the study, because Russian and Belarusian coexist in the territory of the Republic of Belarus as state languages. Therefore, they are the subject to comparative study that reveals the national specific of each of the languages.

The novelty of the research is the first time studying of semantic correlates with different internal form in the Russian and Belarusian languages in the Belarusian linguistics thesis.

As the result of the study the lexical concentration zones of words with different inner forms in the Russian and Belarusian languages were found. The results of linguistic experiment confirm the division of words depending on their semantization level.

A large amount of the investigated material was examined, and the use of the published sources and the results of linguistic experiments confirm the accuracy of the conclusions.

The results of the research can be used for further study of the inner form of a word as a linguistic phenomenon, in compiling dictionaries of words with different inner forms in different languages, as well as in the educational process - the study of two closely related languages in schools and higher educational establishments.